

EUROOPA KOMISJON

Brüssel, 21.3.2012
COM(2012) 124 final

2012/0060 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS

kolmandate riikide kaupade ja teenuste juurdepääsu kohta liidu riigihangete siseturule ning selliste menetluste kohta, millega toetatakse läbirääkimisi liidu kaupade ja teenuste juurdepääsu üle kolmandate riikide riigihanketurgudele

(EMPs kohaldatav tekst)

{SWD(2012) 57 final}

{SWD(2012) 58 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Käesolevas uues ettepanekus käsitletakse Euroopa Liidu riigihankepoliitika välismõõdet. Algatuse peamine eesmärk on parandada tingimusi, mille alusel ELi ettevõtjad saavad konkureerida riigihankelepingute sõlmimise eesmärgil kolmandates riikides. ELi tarnijad on täheldanud, et paljud ELi peamised kaubanduspartnerid järgivad praegu mitmesuguseid piiravaid hanketavasid. Algatusega kinnitatakse ka selliste riikide pakkujate, kaupade ja teenuste õiguslikku staatust, kes on sõlminud ELiga rahvusvahelised lepingud riigihangete valdkonnas, ning selgitatakse kõnealuste lepingutega hõlmamata pakkujate, kaupade ja teenuste suhtes kohaldatavaid eeskirju.

Üldine taust

WTO riigihankelepingu muutmist käsitlevatel läbirääkimistel ja kahepoolsetel läbirääkimistel kolmandate riikidega on EL toetanud rahvusvaheliste riigihanketurgude laialdast avamist. EL on oma riigihanketuru avanud WTO riigihankelepingus osalevatest riikidest pärit pakkujatele ligikaudu 352 miljardi euro väärtuses.

Paljud kolmandad riigid aga ei soovi avada oma hanketurge rahvusvahelisele konkurentsile või avada neid suuremal määral, kui nad on seda seni teinud. Välismaistele pakkujatele avatud USA riigihangete väärtus on praegu kõigest 178 miljardit eurot; Jaapani puhul on see näitaja 27 miljardit eurot ning Hiina riigihanketurust on välisettevõtetele avatud väga väike osa. Paljud riigid on võtnud protektsionistlikke meetmeid, eelkõige majanduskriisi tõttu. Kokku on üle poole maailma riigihanketurust praegu protektsionistlike meetmete tõttu suletud ning see osa kasvab veelgi. Selle tagajärjel pääseb ELi eksporti ülemaailmsetele riigihanketurgudele ainult 10 miljardi euro ulatuses (0,08 % ELi SKPst); hinnanguliselt 12 miljardi euro ulatuses ELi eksporti jääb piirangute tõttu realiseerimata.

EL seevastu on seni hoidnud oma riigihanketuru rahvusvahelisele konkurentsile suurel määral avatuna, vaatamata kasvavale survele, mida eelkõige tärkava turumajandusega riigid avaldavad siseturule teatavates võtmetähtsusega sektorites (raudteed, ehitus, IT-teenused). EL ei ole kasutanud oma õigust reguleerida välismaiste kaupade, teenuste ja ettevõtjate juurdepääsu ELi riigihanketurule, v.a mõned sätted, mille reguleerimisala on piiratud võrgustiku sektori tarne- ja teenuslepingutega¹.

Tärkava turumajandusega riikide kasvava mõjukuse taustal tekitab võrdsete võimaluste puudumine palju probleeme. ELi põhiprobleem on mõjuvõimu puudumine rahvusvahelistes läbirääkimistes kaubanduspartneritega, et olukorda tasakaalustada ning saavutada ELi ettevõtjatele laialdast turulepääsu võimaldavad kokkulepped. Samuti puudub avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijatel selge raamistik ELi rahvusvaheliste kohustuste kohaldamiseks.

Käesoleva algatuse eesmärk on kõnealuste probleemide lahendamine, tugevdades esiteks Euroopa Liidu positsiooni läbirääkimistel ELi ettevõtjate juurdepääsu üle kolmandate riikide

¹ Võrgustiku sektori hankemenetlusi käsitleva direktiivi 2004/17 artiklid 58 ja 59.

riigihanketurgudele, et saavutada kaubanduspartnerite turgude avanemine. Teiseks püütakse algatusega selgitada eeskirju, millega reguleeritakse kolmandate riikide ettevõtjate, kaupade ja teenuste juurdepääsu ELi riigihanketurule. Lõppeesmärk on kooskõlas strateegiaga „Euroopa 2020” parandada ELi ettevõtjate ärivõimalusi kogu maailmas, luues seeläbi uusi töökohti ning edendades innovatsiooni.

Ettepaneku valdkonnas kehtivad õigusnormid

Euroopa Liidu kahe põhilise riigihankedirektiiviga² ei ole ette nähtud üldist raamistikku välismaiste kaupade ja teenuste pakkumuste käsitlemiseks ELi riigihanketurul. Ainsad konkreetsed eeskirjad on sätestatud direktiivi 2004/17/EÜ artiklites 58 ja 59. Neid sätteid kohaldatakse siiski üksnes võrgustiku sektori hangete suhtes ning nende reguleerimisala on liiga piiratud selleks, et oluliselt mõjutada läbirääkimisi turulepääsu üle. Tegelikult moodustavad võrgustiku sektori hanked ELi riigihangetest ainult ligikaudu 20 %.

Komisjoni ettepanekus ELi riigihanke-eeskirjade ajakohastamise kohta otsustas komisjon jätta võrgustiku sektori direktiivi artiklid 58 ja 59 käesolevat algatust arvestades üle võtmata³.

Kooskõla Euroopa Liidu muude põhimõtete ja eesmärkidega

Käesoleva algatusega rakendatakse aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegiat „Euroopa 2020” [KOM(2010) 2020] ning „Euroopa 2020” juhtalgatust üleilmastumise ajastu tervikliku tööstuspoliitika valdkonnas [KOM(2010) 614]. Samuti rakendatakse sellega ühtse turu akti [KOM(2011) 206] ja teatist „Kaubandus, majanduskasv ja maailmapoliitika” [KOM(2010) 612]. See on komisjoni 2011. aasta tööprogrammi strateegiline algatus (KOM(2010) 623 lõplik).

Ettepanek on kooskõlas liidu arengupoliitika ja -eesmärkidega, eelkõige seetõttu, et sellega kaitstakse vähim arenenud riikide kaupu ja teenuseid käesoleva õigusaktiga ette nähtud meetmete võtmise eest.

2. HUVITATUD ISIKUTEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

Konsulterimine huvitatud isikutega

Sidusrühmade arvamuse teadasaamiseks korraldas komisjon lisaks koosolekutele ka mitu arutelu ja teavitussüritust.

7. juunist kuni 2. augustini 2011 korraldati avalik internetiarutelu. Arutelu põhines kolmel üksikasjalikul küsimustikul, mis olid suunatud i) hankijatele ja liikmesriikidele, ii) ettevõtetele ja/või nende esindajatele ning iii) muudele potentsiaalselt huvitatud isikutele (kodanikud, valitsusvälised organisatsioonid, ametiühingud). Komisjon sai kokku 215 vastust⁴. Vastuste kokkuvõtte on esitatud mõju hindamise aruande I lisas. Osana kõnealuselt

² Direktiiv 2004/18/EÜ, milles käsitletakse nn klassikaliste sektorite hankijaid, ning direktiiv 17/2004/EÜ, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektori hankijaid (ELT L 134, 30.4.2004, lk 1 ja lk 114 vastavalt)

³ KOM(2011) 895 lõplik ja KOM(2011) 896 lõplik.

⁴ Lisaks internetis saadud vastustele esitati arvamusi ka kirja teel.

protsessist korraldas komisjon 8. juulil 2011 Brüsselis avaliku arutelu. Sotsiaalpartneritel oli võimalus avaldada oma seisukohti tööhõive peadirektoraadi 7. veebruaril 2011 korraldatud kontaktfoorumil. Erikonsultatsioone peeti ka ELi delegatsioonidega kolmandates riikides ning riigihankelepingute nõuandekomitee liikmetega. Teatavaid teemasid (võrgustiku sektori direktiivi artikkel 58 ja põhjendamatult madala hinnaga pakkumused) on käsitletud ka riigihankepoliitika ajakohastamise aruteludel. Täielikult on järgitud komisjoni kehtestatud konsulteerimise miinimumnõudeid.

Vastuste kokkuvõte ja nende arvessevõtmine

Sidusrühmad suhtusid komisjoni algatusse üldiselt pooldavalt. Vastanute valdav enamik oli nõus komisjoni kirjeldusega ELi-väliste kaupade, teenuste ja ettevõtjate praeguse juurdepääsu kohta ELi riigihanketurule ning toetas algatuse eesmärke.

Oluline on märkida, et seoses kirjeldatud poliitikavalikutega läksid arvamused lahku: ehkki enamik sidusrühmi (ligikaudu 65 %) toetas seadusandlikku algatust, eelistas oluline vähem (umbes 35 %) vastanutest valikut „meetmeid ei võeta”. Eelistatava poliitikavaliku suhtes lahknesid arvamused ka sidusrühmade sees. Näiteks kui avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijatest ja valitsusasutustest (sealhulgas kolmandate riikide asutustest) toetavad kaks kolmandikku valikut „meetmeid ei võeta” või mitteseadusandlikku võimalust, siis ettevõtetest ja muudest sidusrühmadest ligikaudu 75 % toetavad seadusandlikku algatust. Ka ollakse eriarvamusel seadusandliku valikuvõimaluse olemuse suhtes. Ehkki peaaegu pool vastanutest toetavad seadusandlikku valikut „lähenemisviis A”⁵, pooldab märkimisväärne arv vastanuid ka alternatiivseid lähenemisviise. Tuleb märkida, et kuigi „lähenemisviis B”⁶ on valikuvõimalus, mida eelistatakse seadusandlikest valikuvõimalustest kõige vähem, toetas sedagi üsna suur arv vastajaid.

Peamised põhjused, miks sidusrühmad ühe või teise poliitikavaliku kasuks otsustasid, olid hea hinna ja kvaliteedi suhe, mõne valikuga seotud oht konkurentsivõime ja tootlikkuse kahjustamiseks, kaubanduspartnerite võetavate vastumeetmete oht, algatusest tulenev halduskoormus ning asjaolu, et algatus kahjustaks ELi mainet avatud turgude kaitsjana. Ametiühingud ja valitsusvälised organisatsioonid on poliitikavõimaluste vahel valiku tegemise suhtes olnud üsna neutraalsed ning keskenduvad oma vastustes peamiselt sellele, et kolmandad riigid peavad ELis pakkumuste tegemisel järgima ILO konventsioonide sätteid ning et EL peab avama piirid, et tagada õiglane kaubandus vähim arenenud riikidega.

Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine

Eespool mainitud arutelude täiendamist väliseksperptide arvamustega ei peetud vajalikuks. Riigihangete valdkonnas on komisjonil endal märkimisväärsed eksperditeadmised.

⁵ Lähemisviis A: Põhimõtteliselt nõutakse ELi avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijatelt kolmandate riikide kaupade, teenuste ja ettevõtete kõrvalejätmist, kui need ei ole hõlmatud ELi rahvusvaheliste kohustustega.

⁶ Lähemisviis B: ELi avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijatele antakse komisjonile teatamise korral võimalus kolmandate riikide kaupade, teenuste ja ettevõtete kõrvalejätmiseks, kui need ei ole hõlmatud ELi rahvusvaheliste kohustustega. Lisaks antakse komisjonile spetsiaalne vahend, mis võimaldab korraldada uurimisi ELi kaupade, teenuste ja ettevõtete turulepääsu kohta ning kehtestada kolmandatest riikidest pärit kaupade ja teenuste suhtes piiravaid meetmeid, kui ELi kaupadel, teenustel ja ettevõtetel puudub piisav juurdepääs vastavate riikide riigihanketurudele.

Mõju hindamine

Komisjon on kaalunud mitut võimalust, et teha kindlaks neist kõige sobivam.

Esimene võimalus on kõnealuses valdkonnas täiendavaid meetmeid mitte võtta ning jätkata Euroopa Liidu kaubanduspartneritega tavapäraseid (ehkki vahest veidi jõulisemaid) läbirääkimisi juurdepääsu üle rahvusvahelisele turule. Varasemad kogemused on siiski näidanud, et see valikuvõimalus ei aitaks tõenäoliselt oluliselt parandada ELi kaupade, teenuste ja pakkujate osalemisvõimalusi kolmandate riikide hankemenetluses. Vältimatu tagajärg oleks pakkumisvõimaluste jätkuv ja oluline vähenemine.

Teine võimalus on tõhustada direktiivi 2004/17/EÜ (artiklite 58 ja 59) kohaste olemasolevate vahendite rakendamist, juhindudes parematest suunistest või laiendades kõnealuste vahendite reguleerimisala nii, et need hõlmaksid kogu direktiivide 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ reguleerimisala. Kuna see stsenaarium eeldaks, et üksikud avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijad kasutaksid kõnealuseid vahendeid üksnes vabatahtlikult, on selge, et see ei aitaks märkimisväärselt suurendada ELi mõjujõudu rahvusvahelistel läbirääkimistel.

Kolmas valikuvõimalus oleks ELi riigihanketuru üldine või sektoripõhine sulgemine kolmandate riikide kaupadele, teenustele ja tarnijatele, võttes samas arvesse ELi vastavaid rahvusvahelisi kohustusi. Selline valikuvõimalus aga võiks tuua kaasa tõsisemaid probleeme seoses võimalike vastumeetmete võtmisega ning kuludega, mida see põhjustaks avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijatele ning ELi konkurentsivõimele.

Seepärast pooldab komisjon neljandat võimalust – luua eraldiseisev vahend, mis aitaks kindlustada ELi positsiooni läbirääkimistel turulepääsu üle ning samas säilitada Euroopa Liidus konkurentsivõimeline hankekord.

Selleks luuakse käesoleva ettepanekuga kahetasandiline süsteem. Avaliku sektori / võrgustiku sektorite hankijatel oleks komisjoni järelevalve all õigus jätta kõrvale pakkumused, mille väärtusest üle 50 % moodustavad sellised kaubad ja/või teenused, mille suhtes ei ole võetud rahvusvahelisi turulepääsukohustusi. Lisaks lubatakse komisjonil vastumeetmena kehtestada ajutised turulepääsupiirangud nende riikide suhtes, kes tõendatult jätavad oma riigihangetest kõrvale liidu tarnijaid, kaupu ja teenuseid või diskrimineerivad neid ning keelduvad läbirääkimistel parema turulepääsu võimaldamisest. ELi riigihanketurule juurdepääsu piiravad mis tahes meetmed, mis komisjon võib käesoleva määruse kohaselt võtta, peavad olema mõõdukad ja sihipärased.

Komisjoni mõjuhindamise komitee on esitanud mõju hindamise aruande kohta kaks arvamust. Esimest arvamust arvesse võttes on mõju hindamise aruannet muudetud järgmiselt: probleemipüstitust on muudetud, et keskenduda mõjuhindangus välja toodud kesksetele küsimustele – kolmandate riikide hanketurgude laialdasemale avamisele ja ELi suhtes võetud rahvusvaheliste kohustuste täitmisel esinevatele probleemidele. Kaalumisele tulevate valikuvõimaluste ulatust on suurendatud. Lisaks aktiivsemale läbirääkimispoliitikale võetakse mõjuhindangus arvesse direktiivi 2004/17/EÜ artiklite 58 ja 59 sätete reguleerimisala laiendamist kõigile ELi direktiividega hõlmatud hangetele ning võimalust hõlmamata hankeid valikuliselt aktsepteerida. Mõjude analüüsi on täiendatud, et paremini mõõta vastumeetmete võtmisest tulenevat ja tööhõivenäitajatele avalduvat mõju. Mõju hindamise aruande 10. lisas esitatakse üksikasjalikum ülevaade selle kohta, kuidas komisjoni mõjuhindamise komitee esimest arvamust on arvesse võetud muudetud aruandes, mis esitati uuesti 8. veebruaril 2012.

Oma arvamuses uuesti esitatud aruande kohta tunnustab mõjuhindamise komitee aruandes tehtud parandusi ning esimeses arvamuses sisalduvate soovitude arvessevõtmist, kuid ei väljendanud siiski positiivset arvamust. Mõjuhindamise komitee leiab, et hindamist saaks mitmes valdkonnas veelgi tugevdada ning märgib ära mitu võimalust aruannet veelgi parandada (valikuvõimaluste viimistletum tutvustamine, mõju hindamiseks kasutatud mudeli parem kirjeldamine, eelistatud valiku proportsionaalsuse veenvam põhjendamine jne). Lõplikus mõju hindamise aruandes on kõnealuseid soovitusi võimalikult suurel määral arvesse võetud.

3. ETTEPANEKU ÕIGUSLIK KÜLG

Kavandatud meetmete kokkuvõte

Käesoleva ettepaneku põhieesmärgid on tugevdada Euroopa Liidu positsiooni läbirääkimistel ELi kaupade, teenuste ja tarnijate juurdepääsu üle kolmandate riikide riigihanketurgudele ning selgitada ELi riigihanketurul osalevate välismaiste pakkujate, kaupade ja teenuste õiguslikku olukorda. Seega luuakse ettepanekuga ELi riigihankepoliitika terviklik välismõõde, mis hõlmab välismaiste kaupade ja teenuste juurdepääsu ELi riigihanketurule ning millega kehtestatakse vahendid, mis innustaksid ELi kaubanduspartnereid algatama arutelu turulepääsu üle.

Esmajoones kehtestatakse ettepanekuga ELi õiguses põhimõte, et ELi riigihangete siseturul koheldakse turulepääsu kohustustega hõlmatud kaupu ja teenuseid võrdselt ELi kaupade ja teenustega, ning sellist kohtlemist laiendatakse ka vähim arenenud riikidest pärit kaupadele ja teenustele.

Turulepääsu kohustustega hõlmatud kaupade ja teenuste puhul kavandatakse kolmeetapilist lähenemisviisi.

Komisjon võib lubada, et avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijad jätavad kõrvale pakkumused, mille koguväärtusest üle 50 % moodustavad hõlmatud kaubad ja teenused. Olles teavitanud potentsiaalseid pakkujaid hanketeates oma kavatsusest sellised pakkumused kõrvale jätta, peab avaliku sektori / võrgustiku sektori hankija komisjonile teatama sellesse kategooriasse kuuluvate pakkumuste laekumisest. Komisjon annab kõrvalejätmisele heakskiidu, kui kõnealuste kaupade ja/või teenuste päritoluriigi turu avatuse ja ELi turu avatuse vahel puudub oluline vastastikkus. Komisjon kiidab kõrvalejätmise heaks, kui asjaomased kaubad ja teenused on hõlmatud ELi poolt rahvusvahelises lepingus kehtestatud turulepääsupiiranguga.

Lisaks luuakse ettepanekuga mehhanism, mis võimaldab ELil veelgi suurendada oma mõjujõudu rahvusvahelistel läbirääkimistel turulepääsu üle ning mis põhineb komisjoni uurimistel, kolmandate riikidega peetud konsultatsioonidel ning vajaduse korral komisjoni kehtestatavatel ajutistel piiravatel meetmetel.

Komisjon võib huvitatud sidusrühmade taotluse korral või omal algatusel korraldada uurimisi piiravate hanketavade olemasolu kontrollimiseks. Kui selliste tavade järgimine leiab kinnitust, kutsub komisjon asjaomase riigi konsultatsioonile selliste piiravate tavade lõpetamise ning ELi ettevõtetele soodsama turulepääsu võimaldamise üle.

Kui riik ei soovi konsultatsioonil osaleda ega piiravate hankemeetmetega seotud probleemidele rahuldavaid lahendusi leida, võib Euroopa Liit võtta vastu otsuse piirata ajutiselt sellisest riigist pärit kaupade ja/või teenuste juurdepääsu ELi riigihanketurule.

Täiendusena riigihankedirektiivide kavandatava reformimise käigus arutlusel olevatele sätetele põhjendamatult madala hinnaga pakkumuste kohta nõutakse avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijatelt teiste pakkujate teavitamist oma kavatsusest aktsepteerida põhjendamatult madala hinnaga pakkumusi, mille puhul hõlmamata kaupade ja teenuste väärtus ületab 50 % pakkumuses sisalduvate kaupade ja teenuste koguväärtusest. Kuna kolmandate riikide kohustust järgida ILO põhilisi tööstandardeid käsitletakse riigihankedirektiivide kavandatava reformi käigus, ei ole seda vaja käesolevas tekstis vaadelda.

Tuleb rõhutada, et käesolev algatus on poliitiline vahend läbirääkimiste toetamiseks ning selle eesmärk ei ole Euroopa Liidu riigihanketuru sulgemine, vaid parema juurdepääsu saavutamine Euroopa Liidu kaubanduspartnerite riigihanketurgudele. On äärmiselt oluline säilitada siseturul konkurentsi toetavad pakkumistingimused, mis toovad käegakatsutavat kasu nii avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijatele kui ka kogu ühiskonnale.

Õiguslik alus

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 207.

Subsidiaarsuse põhimõte

Ettepanek tehakse Euroopa Liidu ainupädevusse kuuluvas valdkonnas. Subsidiaarsuse põhimõtet seetõttu ei kohaldata.

Proportsionaalsuse põhimõte

Ettepanek on proportsionaalsuse põhimõttega kooskõlas järgmistel põhjustel.

Ettepanekuga tasakaalustatakse hoolikalt kõigi asjaomaste sidusrühmade huve ning ELi meetme vorm ja sisu ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik aluslepingu eesmärkide saavutamiseks.

Esiteks on avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijatel õigus komisjoni järelevalve all jätta kõrvale pakkumused, mille väärtusest üle 50 % moodustavad hõlmamata kaubad ja teenused. Sellega tagatakse, et avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijatele jäetakse võimalus kaupu ja teenuseid nende päritolule vaatamata aktsepteerida või ELi rahvusvaheliste kokkulepetega hõlmamata kaupade ja teenuste turulepääsu piirata, niivõrd kui sellised piirangud on kooskõlas ELi ühise kaubanduspoliitikaga, mis kuulub ELi ainupädevusse. Komisjoni järelevalve on hoolikalt kavandatud nii, et oleks tagatud ühtsus ja proportsionaalsus. Teiseks võimaldab käesoleva määrusega komisjonile antud vahend tagada, et ELi käsutuses on mehhanism piiravate hanketavade uurimiseks ja asjaomaste kolmandate riikidega konsulteerimiseks. Komisjon võtab ajutised piiravad meetmed ainult juhul, kui muud lahendust ei leita.

Halduskulud peaksid jääma võimalikult madalaks, kuid tuleb võtta meetmeid ühtse kaubanduspoliitika järjepidevuse säilitamiseks. Järelevalve- ja uurimissüsteemid kehtestavad komisjoni talitused, kes praegu töötavad välja välishangete poliitikat ja turulepääsu järelevalvet, mis aitab piirata mõju komisjoni inimressurssidele. Avaliku sektori / võrgustiku

sektori hankijate halduskoormus piirdub olukordadega, kus komisjon võtab piiravaid meetmeid, või kus avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijad otsustavad kõnealust mehhanismi kasutada, ning see põhineb standardvormidel või enda kinnitustel, mis vähendab üksikute hankeüksuste vajadust kontrollida kaupade või teenuste päritolu.

Õigusakti valik

Kavandatud õigusakt on määrus.

Muud õigusaktid ei oleks asjakohased, sest ainult määrusega saab piisavalt tagada Euroopa Liidu ühtse tegevuse ühise kaubanduspoliitika valdkonnas. Lisaks antakse kõnealuse vahendiga volitused Euroopa Komisjonile ning ülevõtmine ei oleks seega vajalik.

4. MÕJU EELARVELE

Ettepanek ise ei mõjuta eelarvet. Komisjoni täiendavaid ülesandeid saab täita olemasolevate vahenditega.

5. VALIKULISED ÜSIKASJAD

Ülevaatamis-/läbivaatamis-/aegumisklausel

Ettepanek sisaldab ülevaatamisklauslit.

Euroopa Majanduspiirkond

Kavandatavas õigusaktis käsitletakse Euroopa Majanduspiirkonnaga seotud küsimust, mistõttu tuleks seda kohaldada ka Euroopa Majanduspiirkonnas.

Ettepaneku üksikasjalik selgitus

Artiklis 1 määratletakse käesoleva määruse reguleerimise ja -ala, lähtudes ELi riigihankedirektiividest 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ ning komisjoni ettepanekust kontsessioonide andmise direktiivi kohta⁷.

Artiklis 2 on määratletud asjaomased mõisted, millest enamik on võetud üle ELi riigihankedirektiividest. Artiklis määratletakse ka käesoleva määruse kohaldamisel kesksed mõisted „hõlmatud kaubad ja teenused“ ning „hõlmamata kaubad ja teenused”.

Artiklis 3 esitatakse käesoleva määruse kohaldamisel olulised päritolureeglid avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijate hangitavate kaupade ja teenuste päritolu kindlaksmääramiseks. Kooskõlas ELi rahvusvaheliste kohustustega vastavad kaupade päritolureeglid ELi tolliseadustikus (määrus (EÜ) nr 2913/92) määratletud mittesooduspäritolureeglitele. Teenuse päritolu määratakse kindlaks Euroopa Liidu toimimise lepingu kohaste asutamiseõigust käsitlevate eeskirjade ja GATSi määratluste (artikkel XXVIII) alusel.

Artiklis 4 sätestatakse ELi riigihanketuru juurdepääsueeskirjad, mida kohaldatakse ELi turulepääsukohustustega hõlmatud välismaiste kaupade ja teenuste („hõlmatud kaubad ja

⁷ KOM(2011) 897 (lõplik).

teenused”) ning vähim arenenud riikidest pärit kaupade ja teenuste suhtes. Mõlemaid kategooriaid tuleb kohelda võrdselt ELi kaupade ja teenustega.

Artiklis 5 sätestatakse juurdepääsueeskirjad, mida kohaldatakse selliste kolmandatest riikidest pärit kaupade ja teenuste suhtes, mis ei ole hõlmatud ELi turulepääsukohustustega („hõlmamata kaubad ja teenused”). Selliste kaupade ja teenuste juurdepääsu suhtes võivad avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijad või komisjon käesoleva määrusega ette nähtud mehhanismide alusel võtta piiravaid meetmeid.

Artiklis 6 esitatakse tingimused, mille korral komisjon võib lubada avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijatel jätta pakkumused pakkumismenetlusest kõrvale, kui hõlmamata kaupade ja teenuste väärtus ületab 50 % pakkumuses sisalduvate kaupade või teenuste koguväärtusest selliste lepingute puhul, mille hinnanguline maksumus on vähemalt 5 000 000 eurot.

Kui avaliku sektori / võrgustiku sektori hankija on väljendanud hanketeates oma kavatsust jätta hõlmamata kaubad ja teenused kõrvale ning talle laekub sellesse kategooriasse kuuluvaid pakkumusi, peab ta komisjoni sellest teavitama, näidates ära asjaomaste pakkumuste omadused. *Euroopa Liidu Teatajas (Tenders European Daily – TED)* avaldatud teadete kohaselt ületab ainult 7 % kõigist ELTs avaldatud lepingutest viie miljoni euro piirmäära. Sellised lepingud moodustavad siiski ELi riigihanketurust 61 %. Komisjoni hinnangu kohaselt hakkab ta saama maksimaalselt 35–45 teadet aastas.

Vähemalt 5 000 000-eurose hinnangulise maksumusega lepingute puhul peab kõrvalejätmise üle otsustama komisjon. Komisjon peaks kõigi lepingute puhul heaks kiitma kavandatava kõrvalejätmise, kui asjaomaste kaupade ja teenuste suhtes kohaldatakse riigihangete valdkonnas sõlmitud ELi rahvusvaheliste lepingute kohaselt turulepääsupiiranguid. Sellise lepingu puudumisel kiidab komisjon kõrvalejätmise heaks, kui asjaomane kolmas riik kohaldab endiselt piiravaid hankemeetmeid, mistõttu asjaomase kolmanda riigi turu avatuse ja ELi turu avatuse vahel puudub oluline vastastikkus. Olulise vastastikkuse puudumist hinnates uurib komisjon, mil määral tagatakse asjaomase riigi riigihankealaste õigusaktidega läbipaistvus kooskõlas riigihankevaldkonna rahvusvaheliste standarditega ning välistatakse liidu kaupade, teenuste ja ettevõtjate diskrimineerimine. Samuti uurib komisjon seda, mil määral ametiasutused ja/või üksikud hankeüksused säilitavad või võtavad kasutusele liidu kaupu, teenuseid ja ettevõtjaid diskrimineerivad tavad.

Artikliga 7 nähakse avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijatele ette erikohustus teavitada teisi hankemenetluses osalevaid pakkujaid oma otsusest aktsepteerida põhjendamatult madala hinnaga pakkumusi, kui hõlmamata kaupade ja teenuste väärtus ületab 50 % pakkumuses sisalduvate kaupade ja teenuste koguväärtusest.

Artiklis 8 sätestatakse tingimused, mille puhul komisjon võib kas omal algatusel või liikmesriigi või huvitatud poolte taotluste korral algatada välishanke uurimise kolmandate riikide piiravate hankemeetmete kohta, ning tingimused sellise uurimise läbiviimiseks.

Artikliga 9 nähakse ette mehhanism kolmandate riikidega konsulteerimiseks juhtudel, kui komisjon pärast välishanke uurimise läbiviimist leiab, et asjaomane riik on võtnud kasutusele piirava hanketava või kasutab seda jätkuvalt. Selle mehhanismi kohaselt kutsub komisjon asjaomast riiki üles osalema konsultatsioonil eesmärgiga lõpetada piirava hanketava kasutamine ning tagada ELi tarnijate, kaupade ja teenuste jaoks läbipaistvus ning võrdne kohtlemine. Konsultatsioonimehhanismi raames kaalutakse mitmesuguseid võimalusi, näiteks

vaidluste lahendamise korra kehtestamine hõlmatud hankeid mõjutavate piiravate hanketavade kasutamise puhul, ühepoolsed parandusmeetmed või rahvusvahelise lepingu sõlmimine, mis tagaks võrdse kohtlemise ELi tarnijatele, kaupadele ja teenustele, mille suhtes varem kohaldati piiravaid hanketavasid. Komisjonil on õigus võtta vastu rakendusakt, millega keelatakse selliste pakkumuste kõrvalejätmine, milles sisalduvate hõlmamata kaupade ja teenuste päritoluriikidega toimuvad olulised läbirääkimised turulepääsu üle ja mille puhul on põhjust arvata, et piiravate hanketavade kasutamine lähitulevikus lõpetatakse.

Artikliga 10 antakse komisjonile volitused võtta vastu rakendusakt „piiravate meetmete” kohta, tingimusel, et uurimine on kinnitanud piiravate hanketavade kasutamist kolmandas riigis ning komisjon on konsultatsioonimehhanismi raames püüdnud korraldada konsultatsioone turulepääsu üle. Sellised meetmed võivad põhimõtteliselt seisneda i) teatavate pakkumuste kõrvalejätmisses, kui asjaomasest riigist pärit kaubad või teenused moodustavad neist üle 50 % ja/või ii) asjaomasest riigist pärit kaupadele või teenustele kohustusliku hinnatrahvi määramises.

Artikliga 11 nähakse ette eeskirjad piiravate meetmete tühistamiseks või peatamiseks ning komisjoni otsus keelata avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijatel artikli 6 kohaste meetmete võtmine.

Artiklis 12 sätestatakse eeskirjad, mille alusel pakkujaid teavitatakse komisjoni võetud piiravate meetmete kohaldamisest üksikute riigihankemenetluste suhtes.

Artikliga 13 nähakse ette olukorrad, kui avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijatel on lubatud käesoleva määruse kohaselt võetud meetmed tähelepanuta jätta. Käesoleva sättega luuakse avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijatele oma hankevajaduste rahuldamiseks vajalik paindlikkus ning tagatakse samal ajal teatamiskohustuse abil vajalik komisjonipoolne kontroll.

Artiklitega 14 ja 15 antakse komisjonile volitused võtta vastu delegeeritud õigusakte kooskõlas artikliga 14 seoses lisa muudatustega, et kajastada uusi rahvusvahelisi lepinguid, mida liit riigihankevaldkonnas sõlmib.

Artikliga 16 nähakse ette õiguskaitsevahendid käesoleva määruse sätete rikkumise korral.

Artiklis 17 määratakse kindlaks rakendusaktide vastuvõtmiseks asjakohane komiteemenetlus. Lisaks volitatakse sellega komisjoni võtma rakendusmeetmeid standardvormide vastuvõtmiseks.

Artiklis 18 sätestatakse komisjoni kohustus esitada pärast käesoleva määruse jõustumist selle rakendamise kohta vähemalt iga kolme aasta tagant aruandeid.

Artikkel 19 sisaldab eeskirju käesoleva määruse kohaselt laekunud teabe konfidentsiaalsuse kohta.

Artikliga 20 tunnistatakse kehtetuks direktiivi 2004/17/EÜ artiklid 58 ja 59.

Artikliga 21 reguleeritakse määruse jõustumist.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS

kolmandate riikide kaupade ja teenuste juurdepääsu kohta liidu riigihangete siseturule ning selliste menetluste kohta, millega toetatakse läbirääkimisi liidu kaupade ja teenuste juurdepääsu üle kolmandate riikide riigihanketurgudele

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,
võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 207,
võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,
pärast õigusakti eelnõu esitamist riikide parlamentidele,
võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust⁸,
võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust⁹,
toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt
ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Liidu lepingu artiklis 21 on sätestatud, et liit määratleb ja viib ellu ühist poliitikat ja ühismeetmeid ning taotleb koostöö kõrget astet kõikides rahvusvaheliste suhete valdkondades, muu hulgas selleks, et ergutada kõikide riikide integreerimist maailmamajandusse, muu hulgas rahvusvahelise kaubanduse tõkete järkjärgulise kaotamise kaudu.
- (2) Kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 206 aitab liit tolliliidu rajamisega ühistes huvides kaasa ülemaailmse kaubanduse harmoonilisele arengule, rahvusvahelises kaubanduses ja välismaiste otseinvesteeringute suhtes kehtivate piirangute järkjärgulisele kaotamisele ning tolli- ja muude tõkete vähendamisele.
- (3) Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 26 kohaselt võtab liit meetmeid siseturu rajamiseks või selle toimimise tagamiseks; siseturg hõlmab sisepiirideta ala, mille ulatuses tagatakse kaupade, isikute, teenuste ja kapitali vaba liikumine vastavalt aluslepingute sätetele.

⁸ ELT C, , lk.

⁹ ELT C, , lk.

- (4) 1994. aasta üldise tolli- ja kaubanduskokkuleppe artikliga III:8 ja teenustekaubanduse üldlepingu artikliga XIII jäetakse riigihanked välja peamiste mitmepoolsete WTO eeskirjade kohaldamisalast.
- (5) Euroopa Liit toetab Maailma Kaubandusorganisatsioonis ja kahepoolsetes suhetes liidu ja selle kaubanduspartnerite rahvusvaheliste riigihanketurgude laialdast avamist, tehes seda vastastikkuse ja vastastikuse kasu vaimus.
- (6) Paljud kolmandad riigid on aga vastu oma hanketurgude avamisele rahvusvahelisele konkurentsile või turgude avamisele suuremal määral, kui nad on seda juba teinud. Selle tagajärjel kohaldatakse liidu ettevõtjate suhtes paljude kaubanduspartnerite turgudel piiravaid hanketavasid. Selliste piiravate tavade tõttu kaotatakse olulisi kauplemisvõimalusi.
- (7) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiivis 2004/17/EÜ, millega kooskõlastatakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate ostjate hankemenetlused,¹⁰ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2004/18/EÜ ehitustööde riigihankelepingute, asjade riigihankelepingute ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise korra kooskõlastamise kohta¹¹ käsitletakse liidu riigihankepoliitika välismõõdet ainult üksikutes sätetes, eelkõige direktiivi 2004/17/EÜ artiklites 58 ja 59. Kõnealuste sätete reguleerimisala on siiski piiratud ning suuniste puudumise tõttu avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijad neid eriti ei kohalda.
- (8) Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 207 kohaselt peab ühine kaubanduspoliitika riigihangete valdkonnas rajanema ühtsetel põhimõtetel.
- (9) Liidu ja kolmandate riikide ettevõtjate ning avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijate õiguskindluse huvides peaks liidu poolt kolmandate riikide suhtes võetud rahvusvahelised turulepääsukohustused olema väljendatud ELi õiguskorras, mis aitaks tagada kõnealuste kohustuste tõhusat täitmist. Komisjon peaks andma suuniseid Euroopa Liidu rahvusvaheliste turulepääsukohustuste täitmise kohta. Selliseid suuniseid tuleks korrapäraselt ajakohastada ning need peaksid olema kasutajasõbralikud.
- (10) Et parandada ELi ettevõtjate juurdepääsu teatavate kolmandate riikide hanketurgetele, mida kaitstakse piiravate hankemeetmetega, ning säilitada Euroopa ühtsel turul võrdsed konkurentsitingimused, tuleb kogu Euroopa Liidus ühtlustada selliste kolmandatest riikidest pärit kaupade ja teenuste kohtlemine, mis ei ole hõlmatud liidu rahvusvaheliste kohustustega.
- (11) Selleks tuleb kehtestada päritolureeglid, nii et avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijad teaksid, kas kaubad ja teenused on hõlmatud Euroopa Liidu rahvusvaheliste kohustustega. Kaupade päritolu määratakse kindlaks kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määruse (EÜ) nr 2913/1992 (millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik)¹² artiklitega 22–26. Määruse kohaselt tuleb kaupu pidada liidu kaupadeks, kui need on täielikult saadud või valmistatud liidus. Kaupa, mille

¹⁰ ELT L 134, 30.4.2004, lk 1.

¹¹ ELT L 134, 30.4.2004, lk 114.

¹² EÜT L 302, 19.10.1992, lk 1.

tootmises on osalenud vähemalt üks kolmas riik, loetakse pärinevaks riigist, kus toimus viimane oluline majanduslikult põhjendatud töötlemine või toiming selleks seadmestatud ettevõttes, mille tulemusena valmis uus toode või mis oli tähtis valmistamisetapp. Teenuse päritolu määratakse kindlaks seda osutava füüsilise või juriidilise isiku päritolu alusel. Põhjenduses 9 osutatud suunised peaks hõlmama päritolureeglite praktilist kohaldamist.

- (12) Komisjon peaks hindama, kas kiita heaks seda, et avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijad direktiivide [2004/17/EÜ, 2004/18/EÜ ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu [...] direktiiv [...] kontsessioonilepingute sõlmimise kohta¹³] tähenduses jätavad hinnanguliselt vähemalt 5 000 000 euro suuruse maksumusega lepingute puhul Euroopa Liidu võetud rahvusvaheliste kohustustega hõlmamata kaubad ja teenused lepingu sõlmimise menetlusest kõrvale.
- (13) Läbipaistvuse huvides peavad avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijad teavitama ettevõtjaid *Euroopa Liidu Teatajas* avaldatava hanketeatega, et nad kavatsesid kasutada oma käesoleva määruse kohast õigust jätta hankemenetlusest kõrvale väljastpoolt Euroopa Liitu pärinevaid kaupu ja/või teenuseid sisaldavad pakkumused, mille koguväärtusest üle 50 % moodustavad hõlmamata kaubad või teenused .
- (14) Et komisjon saaks otsustada liidu rahvusvaheliste kohustustega hõlmamata, kolmandatest riikidest pärit kaupade ja teenuste kõrvalejätmise üle, peavad avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijad teavitama komisjoni selliste kaupade ja teenuste kõrvalejätmise kavatsusest, kasutades selleks standardvormi, mis sisaldab komisjoni jaoks piisavalt teavet.
- (15) Selliste lepingute puhul, mille hinnanguline maksumus on vähemalt 5 000 000 eurot, peaks komisjon kavandatava kõrvalejätmise heaks kiitma, kui liidu ning asjaomaste kaupade ja/või teenuste päritoluriigi vahel sõlmitud turulepääsu käsitleva rahvusvahelise lepinguga on kavandatava kõrvalejätmisega hõlmatud kaupade ja/või teenuste jaoks selgesõnaliselt ette nähtud liidus kohaldatav turulepääsupiirang. Sellise lepingu puudumisel peaks komisjon kõrvalejätmise heaks kiitma, kui asjaomane kolmas riik kohaldab jätkuvalt piiravaid hankemeetmeid, mille tagajärjel selle riigi turu avatuse ja ELi turu avatuse vahel puudub oluline vastastikkus. Olulise vastastikkuse puudumist eeldatakse, kui piiravate hankemeetmete tõttu esineb ELi ettevõtjate, kaupade ja teenuste tõsist ja korduvat diskrimineerimist.
- (16) Olulise vastastikkuse puudumist hinnates peab komisjon uurima, mil määral tagatakse asjaomase riigi riigihankealaste õigusaktidega läbipaistvus kooskõlas riigihankevaldkonna rahvusvaheliste standarditega ning välistatakse liidu kaupade, teenuste ja ettevõtjate diskrimineerimine. Samuti peab komisjon uurima seda, mil määral ametiasutused ja/või üksikud hankeüksused säilitavad või võtavad kasutusele liidu kaupu, teenuseid ja ettevõtjaid diskrimineerivad tavad.
- (17) Komisjon peaks suutma vältida kavandatava kõrvalejätmise võimalikku negatiivset mõju käimasolevatele kaubanduslābirāākimistele asjaomase riigiga. Seepärast võib komisjon juhul, kui asjaomane riik ja liit peavad läbirāākimisi turulepääsu üle riigihangete valdkonnas ning komisjonil on põhjust arvata, et piiravate hanketavade

¹³ ELTL ...

kasutamine lähitulevikus lõpetatakse, võtta vastu rakendusakti, millega üheks aastaks keelatakse asjaomasest riigist pärit kaupade ja teenuste kõrvalejätmine hankemenetlustest.

- (18) Arvestades asjaolu, et kolmandate riikide kaupade ja teenuste juurdepääs liidu riigihanketurule kuulub ühise kaubanduspoliitika reguleerimisalasse, ei tohiks liikmesriikidel ega nende avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijatel olla võimalik piirata kolmandate riikide kaupade ja teenuste juurdepääsu pakkumismenetlustele ühegi muu meetmega, v.a käesolevas määruses sätestatud meetmed.
- (19) Arvestades, et avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijatel on väljastpoolt Euroopa Liitu pärinevaid kaupu ja/või teenuseid hõlmavate pakkumuste puhul, mille koguväärtusest üle 50 % moodustavad hõlmamata kaubad või teenused, pakkujate selgitusi raskem hinnata, tuleb põhjendamatult madala hinnaga pakkumuste kohtlemisel ette näha suurem läbipaistvus. Lisaks riigihankedirektiivi artikli 69 ning vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste hankeid käsitleva direktiivi artikli 79 sätetele peab avaliku sektori / võrgustiku sektori hankija, kes kavatses võtta vastu põhjendamatult madala hinnaga pakkumuse, teavitama sellest kirjalikult teisi pakkujaid, näidates ära põhjendamatult madala hinna või kulu põhjused. See võimaldab pakkujatel aidata täpsemalt hinnata, kas edukas pakkuja suudab lepingut hankedokumentides kirjeldatud tingimustel täielikult täita. Seega aitaks kõnealune täiendav teave luua ELi riigihanketurul võrdsemad tingimused.
- (20) Komisjon peaks kas omal algatusel või liikmesriigi või huvitatud poolte taotluste korral saama algatada igal ajal välishanke uurimise kolmandate riikide väidetavalt jätkuvalt kohaldatavate piiravate hanketavade kohta. Eelkõige võetakse arvesse asjaolu, kas käesoleva määruse artikli 6 lõike 2 kohaselt on komisjon mõne kolmanda riigi suhtes kiitnud heaks mitu kavatsetavat kõrvalejätmist. Sellised uurimised ei tohiks mõjutada nõukogu 22. detsembri 1994. aasta määrust (EÜ) nr 3286/94, millega kehtestatakse ühenduse meetmed ühise kaubanduspoliitika vallas, et tagada rahvusvahelistest kaubanduseeskirjadest, eeskätt Maaailma Kaubandusorganisatsiooni egiidi all kehtestatud eeskirjadest tulenevate ühenduse õiguste kasutamine¹⁴.
- (21) Kui komisjonil on kättesaadava teabe põhjal põhjust arvata, et kolmas riik on võtnud kasutusele piirava hanketava või kohaldab sellist tava jätkuvalt, peaks ta saama algatada uurimise. Kui piirava hanketava kohaldamine kolmandas riigis leiab kinnitust, peaks komisjon kutsuma asjaomase riigi konsultatsioonile eesmärgiga parandada ettevõtjate, kaupade ja teenuste pakkumisvõimalusi kõnealuses riigis.
- (22) Kui asjaomase kolmanda riigiga peetavad konsultatsioonid ei paranda piisavalt ELi ettevõtjate, kaupade ja teenuste pakkumisvõimalusi, peaks komisjon võtma asjakohaseid piiravaid meetmeid.
- (23) Sellised meetmed võivad hõlmata teatavate kolmandatest riikidest pärit kaupade ja teenuste kohustuslikku kõrvalejätmist Euroopa Liidu riigihankemenetlustest või asjaomasest riigist pärit kaupadele või teenustele kohustusliku hinnatrahvi määramist. Et vältida kõnealustest meetmetest kõrvalehiilimist, võib osutada vajalikuks jätta kõrvale ka teatavad Euroopa Liidus asutatud, välisriigi kontrolli all või

¹⁴

EÜT L 349, 31.12.1994.

välisomanduses olevad juriidilised isikud, kellel puudub oluline äritegevus, mis oleks vahetult ja tegelikult seotud asjaomase liikmesriigi majandusega. Asjakohased meetmed peaksid olema proportsionaalsed selle piirava hanketavaga, mille vastu nad on võetud.

- (24) On väga oluline, et avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijatel oleks juurdepääs nende hankevajadustele vastavatele konkurentsivõimelise hinnaga kvaliteetsetele toodetele. Seepärast peaks avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijatel olema võimalik jätta tähele panemata hõlmamata toodete ja teenuste juurdepääsu piiravad meetmed, kui puuduvad liidu ja/või hõlmatud kaubad või teenused, mis vastaksid avaliku sektori / võrgustiku sektori hankija vajadusele seoses oluliste ühiskondlike vajaduste rahuldamisega näiteks tervise või turvalisuse valdkonnas või kui meetme kohaldamine suurendaks ebaproportsionaalselt lepingu hinda või sellega seotud kulusid.
- (25) Kui avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijad kohaldavad hõlmamata kaupade ja teenuste juurdepääsu piiravate meetmete puhul lubatud erandeid valesti, peaks komisjon saama kohaldada nõukogu direktiivi 89/665/EMÜ (riiklike tarne- ja ehitustöölepingute sõlmimise läbivaatamise korra kohaldamisega seotud õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta)¹⁵ artiklis 3 või nõukogu direktiivi 92/13/EMÜ (veevarustus-, energeetika-, transpordi- ja telekommunikatsioonisektoris tegutsevate üksuste hankemenetlusi käsitlevate ühenduse eeskirjade kohaldamisega seotud õigusnormide kooskõlastamise kohta)¹⁶ artiklis 8 sätestatud parandusmeetmeid. Samal eesmärgil tuleks ettevõtjaga sõlmitud lepingud, millega rikutakse komisjoni otsuseid avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijate teatatud kavatsetavate kõrvalejätmistele kohta või hõlmamata kaupade ja teenuste juurdepääsu piiravaid meetmeid, tunnistada kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2007/66/EÜ¹⁷ tähenduses.
- (26) Pidades silmas liidu üldist poliitikat seoses vähim arenenud riikidega, mis on sätestatud muu hulgas nõukogu 22. juuli 2008. aasta määruses (EÜ) nr 732/2008, millega kohaldatakse üldiste tariifsete soodustuste kava alates 1. jaanuarist 2009, on asjakohane kohelda sellistest riikidest pärit kaupu ja teenuseid sarnaselt liidu kaupade ja teenustega.
- (27) Et ka pärast käesoleva määruse vastuvõtmist oleksid riigihangete valdkonnas võetud rahvusvahelised turulepääsukohustused väljendatud Euroopa Liidu õiguskorras, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 vastu õigusakte ning muuta käesolevale määrusele lisatud rahvusvaheliste lepingute loetelu. On eriti oluline, et komisjon korraldaks oma ettevalmistava töö käigus asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ja koostamisel peaks komisjon tagama asjaomaste dokumentide sama- ja õigeaegse ning asjakohase edastamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
- (28) Käesoleva määruse rakendamiseks ühtsete tingimuste tagamiseks tuleks komisjonile anda rakendusvolitused. Kõnealuseid volitusi tuleks kasutada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrusega (EL) nr 182/2011, millega

¹⁵ EÜT L 395, 30.12.1989, lk 33.

¹⁶ EÜT L 76, 23.3.1992, lk 14.

¹⁷ ELT L 335, 20.12.2007, lk 31.

kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes.

- (29) Nõuandemenetlust tuleks kasutada rakendusaktide vastuvõtmisel teadete avaldamise, komisjoni teavitamise ning kaupade ja teenuste päritolu standardvormide koostamiseks. Kõnealustel otsustel puudub finantsmõju ning need ei mõjuta ka käesolevast määrusest tulenevate kohustuste olemust ega ulatust. Kõnealused aktid täidavad üksnes halduseesmärki ning aitavad kaasa käesoleva määruse sätete kohaldamisele.
- (30) Komisjon peaks vähemalt iga kolme aasta tagant esitama aruande käesoleva määruse kohaldamise kohta.
- (31) Vastavalt proportsionaalsuse põhimõttele on põhieesmärgi – ühise riigihankealase välispoliitika kehtestamine – saavutamiseks vajalik ja asjakohane sätestada eeskirjad Euroopa Liidu rahvusvaheliste kohustustega hõlmamata kaupade ja teenuste kohtlemiseks. Käesolev määrus, mis käsitleb kolmandate riikide ettevõtjate, kaupade ja teenuste turulepääsu, ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik eesmärkide saavutamiseks kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artikli 5 lõikega 3,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I peatükk **ÜLDSÄTTED**

Artikkel 1

Reguleerimise ja -ala

1. Käesoleva määrusega nähakse ette eeskirjad, millega reguleeritakse kolmandatest riikidest pärit kaupade ja teenuste juurdepääsu menetlusele, mida liidu avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijad kasutavad ehitustööde tegemiseks või ehitise ehitamiseks, kaupade tarnimist ja teenuste osutamist käsitlevate lepingute sõlmimiseks, ning sellega kehtestatakse menetlused, millega toetatakse läbirääkimisi liidu kaupade ja teenuste juurdepääsu üle kolmandate riikide riigihanketurgudele.
2. Käesolevat määrust kohaldatakse järgmiste õigusaktidega hõlmatud lepingute suhtes:
 - (a) direktiiv [2004/17/EÜ];
 - (b) direktiiv [2004/18/EÜ];
 - (c) direktiiv [201./... (kontsessioonilepingute sõlmimise kohta)].

Käesolevat määrust kohaldatakse selliste lepingute sõlmimise suhtes, mille puhul kaupu või teenuseid hangitakse valitsuse jaoks, mitte äriliseks edasimüügiks või kaupade tootmiseks või teenuste äriliseks osutamiseks.

Artikkel 2

Mõisted

1. Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:
 - (a) „tarnija” – mis tahes füüsiline või juriidiline isik, kes pakub turul kaupu;
 - (b) „teenuse osutaja” – mis tahes füüsiline või juriidiline isik, kes pakub turul ehitustööde tegemist või ehitise ehitamist või teenuseid;
 - (c) „avaliku sektori / võrgustiku sektori hankija” – [direktiivi 2004/18/EÜ artikli 1 lõikes 9 määratletud avaliku sektori hankija ning direktiivi 2004/17/EÜ artiklis 2 ja direktiivi 20..(kontsessioonilepingute sõlmimise kohta) artiklites 3 ja 4 määratletud võrgustiku sektori hankija];
 - (d) „hõlmatud kaubad või teenused” – kaubad või teenused, mis on pärit riigist, millega liit on sõlminud turulepääsukohustusi hõlmava rahvusvahelise lepingu riigihangete valdkonnas, ning mille suhtes asjaomast lepingut kohaldatakse. Käesoleva määruse I lisas on esitatud asjaomaste lepingute loetelu;
 - (e) „hõlmamata kaubad või teenused” – kaubad või teenused, mis on pärit riigist, millega liit ei ole sõlminud turulepääsukohustusi hõlmavat rahvusvahelist lepingut riigihangete valdkonnas, või kaubad või teenused, mis on pärit riigist, millega liit on sõlminud sellise lepingu riigihangete valdkonnas, aga mille suhtes asjaomast lepingut ei kohaldata;
 - (f) „meede” – mis tahes õigusakt, eeskiri või tava või nende kombinatsioon;
 - (g) „huvitatud pooled” – kooskõlas liikmesriigi õigusega moodustatud äriühing või ettevõtte, kelle registrijärgne asukoht, juhatuse asukoht või peamine äritegevuse koht on liidus ja kes on vahetult seotud kolmandate riikide piiravate hankemeetmete objektiks olevate kaupade tootmise või teenuste osutamisega.
2. Käesolevas määruses kasutatakse termineid järgmiselt:
 - (a) termin „riik” võib osutada mis tahes riigile või eraldi tolliterritooriumile, ilma et selline nomenklatuur mõjutaks suveräänsust;
 - (b) termin „ettevõtja” hõlmab võrdselt nii tarnija kui ka teenuse osutaja mõistet;
 - (c) ettevõtjat, kes on esitanud pakkumuse, nimetatakse „pakkujaks”;
 - (d) ehitustööde tegemist ja/või ehitise ehitamist direktiivide [2004/17/EÜ, 2004/18/EÜ ja direktiivi 201../. kontsessioonilepingute sõlmimise kohta] tähenduses käsitatakse käesoleva määruse kohaldamisel teenuse osutamisena;
 - (e) „kohustuslik hinnatrahv” – avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijate kohustus suurendada, välja arvatud teatavate erandite kohaldamisel, teatavatest kolmandatest riikidest pärit teenuste ja/või kaupade lepingu sõlmimise menetluse käigus pakutud hinda;

Artikkel 3

Päritolureeglid

1. Kauba päritolu määratakse kindlaks kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määruse (EÜ) nr 2913/1992 (millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik)¹⁸ artiklitega 22–26.
2. Teenuse päritolu määratakse kindlaks seda osutava füüsilise või juriidilise isiku päritolu alusel. Teenuse osutaja päritoluriigiks loetakse:
 - (a) füüsiliste isikute puhul riik, mille kodanik ta on või kus tal on alaline elamisõigus;
 - (b) juriidiliste isikute puhul üks järgmistest:
 - (1) kui teenust osutatakse muul viisil kui liidus ärilise kohaloleku kaudu, siis riik, kus ja mille õigusaktide alusel on juriidiline isik moodustatud või muul viisil korraldatud ning mille territooriumil kõnealune juriidiline isik tegeleb olulise äritegevusega;
 - (2) kui teenust osutatakse liidus ärilise kohaloleku kaudu, siis liikmesriik, kus juriidiline isik on asutatud ja mille territooriumil ta tegeleb olulise äritegevusega nii, et tal on asjaomase liikmesriigi majandusega otsene ja tegelik seos.

Punkti 2 kohaldamisel, kui juriidiline isik ei tegele olulise äritegevusega nii, et tal oleks otsene ja toimiv seos asjaomase liikmesriigi majandusega, siis selliste füüsiliste või juriidiliste isikute päritoluriik, kes omavad või kontrollivad teenust osutavat juriidilist isikut.

Teenust osutav juriidiline isik on:

asjaomasest riigist pärit isikute „omandis”, kui kõnealusest riigist pärit isikud omavad üle 50 % selle omakapitalist, ning asjaomasest riigist pärit isikute poolt „kontrollitav”, kui kõnealustel isikutel on volitused nimetada suurem osa tema juhtkonnast või teisiti juriidiliselt juhtida tema tegevust.

3. Käesoleva määruse kohaldamisel koheldakse Euroopa Majanduspiirkonna muudest riikidest kui ELi liikmesriikidest pärit kaupu või teenuseid samamoodi nagu neid, mis on pärit liikmesriikidest.

II peatükk

HÕLMATUD JA HÕLMAMATA KAUBAD JA TEENUSED, PÕHJENDAMATULT MADALA HINNAGA PAKKUMUSED

¹⁸ EÜT L 302, 19.10.1992, lk 1.

Artikkel 4

Hõlmatud kaupade ja teenuste käsitlemine

Ehitustööde tegemist ja/või ehitise ehitamist, kaupade tarnimist või teenuste osutamist hõlmavate lepingute sõlmimisel käsitlevad avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijad hõlmatud kaupu ja teenuseid võrdväärselt Euroopa Liidust pärit kaupade ja teenustega.

Määruse (EÜ) nr 732/2008 I lisas loetletud vähim arenenud riikidest pärit kaupu või teenuseid käsitletakse nagu hõlmatud kaupu ja teenuseid.

Artikkel 5

Hõlmamata kaupade ja teenuste juurdepääsueeskirjad

Hõlmamata kaupade ja teenuste suhtes võib komisjon võtta piiravaid meetmeid:

- a) üksikute avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijate taotlusel kooskõlas artiklis 6 sätestatud eeskirjadega;
- b) kooskõlas artiklites 10 ja 11 sätestatud eeskirjadega.

Artikkel 6

Avaliku sektori /võrgustiku sektori hankijatele antav volitus jätta kõrvale pakkumused, mis hõlmavad hõlmamata kaupu ja teenuseid

1. Avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijate taotlusel hindab komisjon selliste lepingute puhul, mille hinnanguline maksumus käibemaksuta on vähemalt 5 000 000 eurot, kas jätta lepingute sõlmimise menetlusest kõrvale pakkumused, mis hõlmavad mujalt kui liidust pärit kaupu või teenuseid, kui hõlmamata kaupade või teenuste väärtus ületab 50 % pakkumusega hõlmatud kaupade või teenuste koguväärtusest, võttes arvesse järgmisi tingimusi.
2. Kui avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijad kavatsesid taotleda pakkumuste kõrvalejätmist lepingute sõlmimise menetlusest lõike 1 alusel, märgivad nad selle ära hanketeates, mille nad avaldavad vastavalt direktiivi 2004/18/EÜ artiklile 35 või vastavalt direktiivi 2004/17/EÜ artiklile 42 või vastavalt kontsessioonilepingute sõlmimist käsitleva direktiivi artiklile 26.

Avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijad nõuavad, et pakkujad esitaksid teavet pakkumusega hõlmatud kaupade ja/või teenuste päritolu ja nende väärtuse kohta. Nad aktsepteerivad ise koostatud deklaratsioone esialgse tõendina selle kohta, et pakkumusi ei saa lõike 1 kohaselt kõrvale jätta. Avaliku sektori hankija võib menetluse mis tahes etapis paluda pakkujal esitada kõik nõutavad dokumendid või osa neist, kui see tundub olevat vajalik menetluse nõuetekohaseks läbiviimiseks.

Komisjon võib vastu võtta rakendusakte, millega kehtestatakse kaupade ja teenuste päritolu käsitlevate deklaratsioonide standardvormid. Sellised rakendusaktid võetakse vastu vastavalt artikli 17 lõikes 3 osutatud nõuandemenetlusele.

Kui avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijad saavad lõike 1 tingimustele vastavad pakkumused, mis mille puhul nad kavatsevad taotleda kõnealusel põhjusel lepingute sõlmimise menetlusest kõrvalejätmist, teavitavad nad sellest komisjoni. Teavitamismenetluse käigus võivad avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijad jätkata pakkumuste analüüsimist.

Kõnealune teade saadetakse elektrooniliste vahendite abil, kasutades standardvormi. Komisjon võtab standardvormide kehtestamiseks vastu rakendusaktid. Sellised rakendusaktid võetakse vastu vastavalt artikli 17 lõikes 3 osutatud nõuandemenetlusele. Kõnealune standardvorm sisaldab järgmist teavet:

- (a) avaliku sektori / võrgustiku sektori hankija nimi ja kontaktandmed;
- (b) lepingu eseme kirjeldus;
- (c) kõrvalejäetava pakkumuse esitanud ettevõtja nimi ja kontaktandmed;
- (d) teave ettevõtja, kaupade ja/või teenuste päritolu ning nende väärtuse kohta.

Komisjon võib avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijal paluda esitada lisateavet.

Kõnealune teave esitatakse kaheksa tööpäeva jooksul alates esimesest tööpäevast, mis järgneb kuupäevale, mil saadakse lisateabe esitamise nõue. Kui komisjon ei saa kõnealuse ajavahemiku jooksul teavet, peatub lõike 3 kohane ajavahemik seniks, kuni komisjon on saanud nõutud teabe.

3. Lõikes 1 osutatud lepingute puhul võtab komisjon vastu rakendusakti kavandatava kõrvalejätmise heakskiitmise kohta kahe kuu jooksul alates esimesest tööpäevast, mis järgneb kuupäevale, mil ta saab kõnealuse teate. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 17 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega. Põhjendatud juhtudel saab seda ajavahemikku üks kord pikendada kuni kahe kuu võrra, eriti kui teates või sellele lisatud dokumentides toodud teave on ebatäielik, ebatäpne või kui teatatud andmed muutuvad oluliselt. Kui kõnealuse kahekuulise ajavahemiku või pikendatud ajavahemiku lõpus ei ole komisjon võtnud vastu otsust, millega kiidetakse kõrvalejätmine heaks või lükatakse see tagasi, on komisjon kõrvalejätmise tagasi lükanud.
4. Rakendusaktide vastuvõtmisel vastavalt lõikele 3 kiidab komisjon kavandatud kõrvalejätmise heaks järgmistel juhtudel:
 - (a) kui liidu ning asjaomaste kaupade ja teenuste päritoluriigi vahel sõlmitud rahvusvahelise riigihanketurule juurdepääsu käsitleva lepinguga on kavandatud kõrvalejätmisega hõlmatud kaupade ja/või teenuste jaoks selgesõnaliselt ette nähtud liidus kohaldatav turulepääsupiirang;
 - (b) kui puudub punktis a osutatud leping ja kolmas riik kohaldab jätkuvalt piiravaid hankemeetmeid, mille tulemuseks on liidu ja asjaomase kolmanda riigi turgude vastastikuse avamise oluline erinemine.

Punkti b kohaldamisel eeldatakse vastastikuse avamise olulist erinemist, kui piiravate hankemeetmete tõttu esineb liidu ettevõtjate, kaupade ja teenuste tõsist ja korduvat diskrimineerimist.

Rakendusaktide vastuvõtmisel vastavalt lõikele 3 ei kiida komisjon kavandatavat kõrvalejätmist heaks, kui sellega rikutaks turulepääsukohustusi, mis liit on rahvusvaheliste lepingute raames võtnud.

5. Vastastikuse avamise olulise erinemise hindamisel uurib komisjon järgmist:
 - (a) mil määral tagatakse asjaomase riigi riigihankealaste õigusaktidega läbipaistvus kooskõlas rahvusvaheliste riigihankevaldkonna standarditega ning välistatakse liidu kaupade, teenuste ja ettevõtjate diskrimineerimine;
 - (b) mil määral ametiasutused ja/või üksikud hankivad üksused võtavad kasutusele tavad, millega diskrimineeritakse liidu kaupu, teenuseid ja ettevõtjaid, või jätkavad selliste tavade kohaldamist.
6. Enne kui komisjon teeb vastavalt lõikele 3 otsuse, kuulab ta kaasatud pakkuja või pakkujad ära.
7. Lõike 1 kohaselt pakkumused kõrvale jätnud avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijad märgivad selle ära lepingu sõlmimise teates, mille nad avaldavad vastavalt direktiivi 2004/18/EÜ artiklile 35 direktiivi 2004/17/EÜ artiklile 42 või kontsessioonilepingute sõlmimist käsitleva direktiivi artiklile 27. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse lepingu sõlmimise teate standardvormid. Sellised rakendusaktid võetakse vastu vastavalt artikli 17 lõikes 3 osutatud nõuandemenetlusele.
8. Lõiget 1 ei kohaldata, kui komisjon on vastu võtnud rakendusakti, milles käsitletakse liiduga olulisi läbirääkimisi pidavast riigist pärit kaupade ja teenuste ajutist juurdepääsu, nagu on sätestatud artikli 9 lõikes 4.

III peatükk

PÕHJENDAMATULT MADALA HINNAGA PAKKUMUSI HÕLMAVAD EESKIRJAD

Artikkel 7

Põhjendamatult madala hinnaga pakkumused

Kui avaliku sektori / võrgustiku sektori hankija kavatseb riigihankeid käsitleva direktiivi artikli 69 või vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste hankeid käsitleva direktiivi artikli 79 alusel pärast pakkuja selgituste kontrollimist aktsepteerida põhjendamatult madala hinnaga pakkumuse, mis hõlmab väljastpoolt liitu pärinevaid kaupu ja/või teenuseid ja mille puhul hõlmamata kaupade või teenuste väärtus ületab 50 % pakkumusega hõlmatud kaupade või teenuste koguväärtusest, teavitab ta sellest teisi pakkujaid kirjalikult, sh märgib põhjendamatult madala hinna või kulu põhjused ja olemuse.

Avaliku sektori / võrgustiku sektori hankija võib jätta mis tahes teabe avalikustamata, kui see takistaks õigusaktide rakendamist või oleks muul viisil vastuolus avalike huvidega või kahjustaks teatavate avalik-õiguslike või eraõiguslike ettevõtjate õigustatud ärihuve või võiks kahjustada ausat konkurentsi nende vahel.

IV peatükk

KOMISJONI KORRALDATAVAD UURIMISED JA KONSULTATSIOONID NING MEETMED, MILLEGA AJUTISELT PIIRATAKSE HÖLMAMATA KAUPADE JA TEENUSTE JUURDEPÄÄSU ELI RIIGIHANKETURULE

Artikkel 8

Uurimised seoses ELi ettevõtjate, kaupade ja teenuste juurdepääsuga kolmandate riikide riigihanketurudele

1. Kui komisjon leiab, et see on liidu huvides, võib ta igal ajal kas enda algatusel või huvitatud poolte või liikmesriigi taotlusel algatada väidetavate piiravate hankemeetmete kindlakstegemiseks välishanke uurimise.

Eelkõige võtab komisjon arvesse, kas käesoleva määruse artikli 6 lõike 3 kohaselt on heaks kiidetud mitu kavatsetavat kõrvalejätmist.

Uurimise algatamise korral avaldab komisjon *Euroopa Liidu Teatajas* teate, millega kutsutakse huvitatud pooli ja liikmesriike üles esitama komisjonile teatud ajavahemiku jooksul kogu asjakohase teabe.

2. Lõikes 1 osutatud uurimine viiakse läbi artiklis 6 osutatud kriteeriumide alusel.
3. Komisjon koostab hinnangu kolmanda riigi piiravate hankemeetmete jätkuva kohaldamise kohta huvitatud poolte ja liikmeriikide esitatud teabe ja/või komisjoni korraldatud uurimise käigus ilmnenu faktide alusel ning see viiakse lõpule üheksa kuu jooksul alates uurimise alustamisest. Põhjendatud juhtudel võib kõnealust ajavahemikku pikendada kolme kuu võrra.
4. Kui komisjon järeldab välishanke uurimise tulemusel, et asjaomane kolmas riik ei kohalda enam väidetavaid piiravaid meetmeid, võtab komisjon vastu otsuse uurimise lõpetamiseks. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 17 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 9

Konsulteerimine kolmandate riikidega

1. Kui uurimise tulemusel leitakse, et kolmas riik kohaldab jätkuvalt piiravaid hankemeetmeid, ning kui komisjon leiab, et see on ELi huvides, võib komisjon kutsuda kõnealuse riigi osalema konsultatsioonides eesmärgiga tagada ELi ettevõtjatele, kaupadele ja teenustele võimalus osaleda kõnealuses riigis riigihankelepingute sõlmimist hõlmavas pakkumismenetluses tingimustel, mis ei ole

vähem soodsad kui kõnealuse riigi ettevõtjate suhtes kehtivad tingimused, ja ka selleks, et tagada läbipaistvuse ja võrdse kohtlemise põhimõtete kohaldamine.

Kui kõnealune riik lükkab konsultatsioonides osalemise ettepaneku tagasi, teeb komisjon artikli 10 kohaste, kõnealusest kolmandast riigist pärit kaupade ja teenuste juurdepääsu piiramist käsitlevate rakendusaktide vastuvõtmisel otsuse faktide alusel.

2. Kui asjaomane riik on WTO riigihankelepingu osaline või ta on sõlminud ELiga riigihankealaseid sätteid sisaldava kaubandusleppe, järgib komisjon kõnealuse lepingu kohast konsultatsioonide korraldamise ja/või vaidluste lahendamise korda, kui piiravad meetmed on seotud hangetega, mis on hõlmatud turulepääsukohustustega, mis asjaomane riik on liidu suhtes võtnud.
3. Kui pärast konsultatsioonide alustamist võtab asjaomane riik rahuldavalt heastavaid/korrigeerivaid meetmeid, kuid ei võta uusi turulepääsukohustusi, võib komisjon konsulteerimise peatada või lõpetada.

Komisjon jälgib kõnealuste heastavate/korrigeerivate meetmete kohaldamist, võttes võimaluse korral aluseks teatavate ajavahemike tagant esitatava teabe, mida ta võib asjaomastelt kolmandatelt riikidelt taotleda.

Kui kolmas riik tühistab või peatab heastavate/korrigeerivate meetmete võtmise või rakendab neid valesti, võib komisjon:

- i) jätkata või alustada uuesti konsulteerimist asjaomase kolmanda riigiga ja/või
- ii) toimida artikli 10 kohaselt, et võtta vastu rakendusakte kolmandast riigist pärit kaupade ja teenuste juurdepääsu piiramiseks.

Käesolevas lõikes osutatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 17 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

4. Kui pärast konsultatsiooni alustamist ilmneb, et piiravate hanketavade kasutamise lõpetamiseks on kõige sobivam viis rahvusvahelise lepingu sõlmimine, peetakse läbirääkimisi kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklitega 207 ja 218. Kui teatav riik on pidanud Euroopa Liiduga olulisi turulepääsu käsitlevaid läbirääkimisi riigihankevaldkonnas, võib komisjon võtta vastu rakendusakti, millega nähakse ette, et kõnealusest riigist pärit kaupu ja teenuseid ei saa lepingute sõlmimise menetlusest artikli 6 kohaselt kõrvale jätta.
5. Komisjon võib konsultatsioonide korraldamise lõpetada, kui asjaomane riik võtab liiduga kokkulepitud rahvusvahelisi kohustusi ühes järgmises raamistikus:
 - (a) WTO riigihankelepinguga liitumine;
 - (b) liiduga sellise kahepoolse lepingu sõlmimine, mis sisaldab turulepääsukohustusi riigihankevaldkonnas või
 - (c) WTO riigihankelepinguga või liiduga kõnealuse raamistiku raames sõlmitud kahepoolse lepinguga võetud turulepääsukohustuste laiendamine.

Konsulterimine võidakse lõpetada ka siis, kui piiravad riigihankemeetmed on kõnealuste kohustuste võtmisel jõus, kuid need sisaldavad üksikasjalikke sätteid kõnealuste tavade järkjärguliseks kaotamiseks.

6. Kui kolmanda riigiga peetavad konsultatsioonid ei anna rahuldavaid tulemusi 15 kuu jooksul alates päevast, mil hakati konsulteerima kõnealuse kolmanda riigiga, lõpetab komisjon konsulterimise ja kaalub tegutsemist artikli 10 alusel, et võtta vastu rakendusakte, millega piiratakse kolmandast riigist pärit kaupade ja teenuste juurdepääsu.

Artikkel 10

Selliste meetmete võtmine, millega piiratakse hõlmamata kaupade ja teenuste juurdepääsu ELi riigihanketurule

1. Kui artikli 8 kohase uurimise käigus ja pärast artiklis 9 osutatud menetluse järgmist leetakse, et kolmanda riigi võetud või jätkuvalt kohaldatavate piiravate meetmete tulemuseks on liidu ja asjaomase kolmanda riigi turgude vastastikuse avamise oluline erinemine, nagu on osutatud artiklis 6, võib komisjon vastu võtta rakendusakte, millega ajutiselt piiratakse kolmandast riigist pärit hõlmamata kaupade ja teenuste juurdepääsu. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 17 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.
2. Lõike 1 kohaselt võetavad meetmed võivad olla järgmised:
 - (a) selliste pakkumuste kõrvalejätmine, mille koguväärtusest üle 50 % moodustavad piiravaid hanketavasid järgivast riigist pärit hõlmamata kaubad või teenused ja/või
 - (b) kohustuslik hinnatrahv, mida kohaldatakse pakkumuse selle osa suhtes, mille moodustavad piiravaid hanketavasid järgivast riigist pärit hõlmamata kaubad või teenused.
3. Lõike 1 kohaselt võetavad meetmed võivad eelkõige piirduda järgmisega:
 - (a) riigihanked, milles osalevad teatavad kindlaksmääratud avaliku sektori /võrgustiku sektori hankijate kategooriad;
 - (b) riigihanked teatavate kindlaksmääratud kauba- või teenusekategoriate hankimiseks;
 - (c) riigihanked, mis ületavad teatavaid kindlaksmääratud künniseid või jäävad nende piiridesse.

Artikkel 11

Meetmete tühistamine või peatamine

1. Kui komisjon leiab, et artikli 9 lõike 4 ja artikli 10 kohaselt võetud meetmed ei ole enam põhjendatud, võib komisjon vastu võtta rakendusakti, et:
 - (a) tühistada meetmed või
 - (b) peatada meetmete kohaldamine kuni üheks aastaks.

Punkti b kohaldamisel võib komisjon igal ajal rakendusakti abil ennistada meetmete kohaldamise.

2. Käesolevas artiklis osutatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 17 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 12

Teave pakkujatele

1. Kui avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijad viivad läbi hankemenetluse, mille suhtes kohaldatakse artikli 10 kohaselt vastu võetud piiravaid meetmeid või artikli 11 kohaselt ennistatud meetmeid, märgivad nad selle ära hanketeates, mille nad avaldavad vastavalt direktiivi 2004/18/EÜ artiklile 35 või direktiivi 2004/17/EÜ artiklile 42. Komisjon võtab vastu rakendusaktid standardvormide kehtestamiseks kooskõlas artikli 17 lõikes 3 osutatud nõuandemenetlusega.
 2. Kui pakkumus jäetakse kõrvale artikli 10 kohaselt võetud või artikli 11 kohaselt ennistatud meetmete alusel, teavitavad avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijad kõrvalejäetavaid pakkujaid.

Artikkel 13

Erandid

1. Avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijad võivad otsustada jätta hankemenetluse suhtes artikli 10 kohased meetmed kohaldamata, kui
 - (a) avaliku sektori / võrgustiku sektori hankija nõuetele vastavad liidu ja/või hõlmatud kaubad või teenused puuduvad või
 - (b) meetmete kohaldamise tulemusel suureneks lepingu hind või kulu ebaproportsionaalselt.
2. Kui avaliku sektori / võrgustiku sektori hankija kavatses kohaldada käesoleva määruse artikli 10 kohaselt vastu võetud või artikli 11 kohaselt ennistatud meetmeid, märgib ta oma kavatsuse ära hanketeates, mille ta avaldab vastavalt direktiivi

2004/18/EÜ artiklile 35 või direktiivi 2004/17/EÜ artiklile 42. Ta teavitab komisjoni hiljemalt kümne kalendripäeva jooksul alates hanketeate avaldamisest.

Kõnealune teade saadetakse elektrooniliste vahendite abil, kasutades standardvormi. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse hanketeadete ja teadete standardvormid kooskõlas artikli 17 lõikes 3 osutatud nõuandemenetlusega.

Teade sisaldab järgmisi andmeid:

- (a) avaliku sektori / võrgustiku sektori hankija nimi ja kontaktandmed;
- (b) lepingu eseme kirjeldus;
- (c) teave vastuvõetavate ettevõtjate, kaupade ja/või teenuste päritolu kohta;
- (d) põhjused, miks piiravaid meetmeid ei kohaldata, ning selle erandi kasutamise üksikasjalik põhjendus;
- (e) vajaduse korral mis tahes muu teave, mida avaliku sektori / võrgustiku sektori hankija vajalikuks peab.

Komisjon võib asjaomasel avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijal paluda esitada lisateavet.

3. Kui avaliku sektori / võrgustiku sektori hankija toimib vastavalt direktiivi 2004/18/EÜ artiklile 31 või direktiivi 2004/17/EÜ artikli 40 lõike 3 punktile 2 ja otsustab mitte kohaldada käesoleva määruse artikli 10 kohaselt vastuvõetud või artikli 11 kohaselt ennistatud meetet, märgib ta selle ära lepingu sõlmimise teates, mille ta avaldab vastavalt direktiivi 2004/18/EÜ artiklile 35 või direktiivi 2004/17/EÜ artiklile 43, ning teavitab sellest komisjoni hiljemalt kümne kalendripäeva jooksul alates lepingu sõlmimise teate avaldamisest.

Kõnealune teade saadetakse elektrooniliste vahendite abil, kasutades standardvormi. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse hanketeadete ja teadete standardvormid kooskõlas artikli 17 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega. Teade sisaldab järgmisi andmeid:

- (a) avaliku sektori / võrgustiku sektori hankija nimi ja kontaktandmed;
- (b) lepingu eseme kirjeldus;
- (c) teave vastuvõetud ettevõtjate, kaupade ja/või teenuste päritolu kohta;
- (d) põhjused, miks piiravaid meetmeid ei kohaldata, ning selle erandi kasutamise üksikasjalik põhjendus;
- (e) vajaduse korral mis tahes muu teave, mida avaliku sektori / võrgustiku sektori hankija vajalikuks peab.

V peatükk

DELEGEERITUD JA RAKENDUSVOLITUSED, ARUANDLUS JA LÕPPSÄTTED

Artikkel 14

Lisa muudatused

Komisjonile antakse volitused võtta vastu delegeeritud õigusakte kooskõlas artikliga 14 seoses lisa muudatustega, et kajastada uusi rahvusvahelisi lepinguid, mida liit sõlmib riigihankevaldkonnas.

Artikkel 15

Volituste delegeerimine

1. Komisjonile antud õiguse suhtes võtta vastu delegeeritud õigusakte kohaldatakse käesolevas artiklis sätestatud tingimusi.
2. Käesoleva määruse artikli 14 kohased delegeeritud volitused antakse komisjonile määramata ajaks alates [käesoleva määruse jõustumise kuupäev].
3. Euroopa Parlament või nõukogu võivad artikli 14 kohased delegeeritud volitused igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle korraga teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
5. Käesoleva artikli kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub ainult siis, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole esitanud sellele vastuväiteid kahe kuu jooksul alates sellest, kui õigusakt Euroopa Parlamendile ja nõukogule teatavaks tehti, või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne nimetatud ajavahemiku möödumist komisjonile teatanud, et ei kavatse vastuväiteid esitada. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 16

Rakendamine

1. Kui avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijad kohaldavad artiklis 13 sätestatud erandeid valesti, võib komisjon kohaldada direktiivi 89/665/EMÜ artikli 3 või direktiivi 92/13/EMÜ artikli 8 kohaseid korrigeerivaid meetmeid.
2. Sellised lepingud, mis komisjon on sõlminud ettevõtjaga, kes rikub komisjoni rakendusakte, mis on vastu võetud artikli 6 kohaselt ja mis hõlmavad kavatsatud kõrvalejätmist, millest avaliku sektori / võrgustiku sektori hankija on teatanud, või

artikli 10 kohaselt vastuvõetud meetmeid või artikli 11 kohaselt ennistatud meetmed, tunnistatakse kehtetuks direktiivi 2007/66/EÜ tähenduses.

Artikkel 17

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab nõukogu otsuse 71/306/EMÜ¹⁹ alusel loodud riigihankelepingute nõuandekomitee ning kaubandustõkete määruse²⁰ artikli 7 kohaselt loodud komitee. Kõnealused komiteed on komiteed määruse (EL) nr 182/2011 artikli 3 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamise korral kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5 ning pädevaks komiteeks on kaubandustõkete määrusega loodud komitee.
3. Käesolevale lõikele viitamise korral kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4 ning pädevaks komiteeks on nõukogu otsusega 71/306/EMÜ loodud komitee.

Artikkel 18

Konfidentsiaalsus

1. Käesoleva määruse alusel saadud teavet kasutatakse ainult selleks, milleks seda nõuti.
2. Komisjon, nõukogu, Euroopa Parlament, liikmesriigid ja nende ametnikud ei avalda teabe andja eriloata käesoleva määruse alusel saadud mis tahes konfidentsiaalset teavet.
3. Teabe andja võib taotleda esitatud teabe käsitamist konfidentsiaalsena ja esitada mittekonfidentsiaalse kokkuvõtte teabest või põhjenduse, miks teavet ei saa kokkuvõtlikult esitada.
4. Kui selgub, et konfidentsiaalsusetaotlus ei ole põhjendatud, ning kui teabe andja kas ei soovi teavet avalikustada või ei luba seda üldsõnalises või kokkuvõtlikus vormis avaldada, võib kõnealuse teabe jätta arvesse võtmata.
5. Lõiked 1 kuni 5 ei takista liidu ametiasutustel üldise teabe avalikustamist. Sellise avaldamise puhul tuleb arvesse võtta asjaomaste poolte õigustatud huvi, et ei avaldataks nende ärisaladusi.

Artikkel 19

¹⁹ EÜT L 185, 16.8.1971, lk 15.

²⁰ EÜT L 349, 31.12.1994, lk 71.

Aruandlus

1. jaanuariks 2017 ja vähemalt iga kolme aasta järel alates käesoleva määruse jõustumisest esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva määruse rakendamise kohta ning selle kohta, millist edu on käesoleva määruse raames saavutatud rahvusvahelistel läbirääkimistel seoses ELi ettevõtjate juurdepääsuga riigihankelepingute sõlmimise menetlusele kolmandates riikides. Selleks esitavad liikmesriigid taotluse korral komisjonile asjakohast teavet.

Artikkel 20

Kehtetuks tunnistamine

Direktiivi 2004/17/EÜ artiklid 58 ja 59 tunnistatakse kehtetuks alates käesoleva määruse jõustumisest.

Artikkel 21

Jõustumine

Määrus jõustub kuuekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 21.3.2012

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

LISA

Loetelu rahvusvahelistest lepingutest, mis liit on sõlminud riigihankevaldkonnas ja mis hõlmavad turulepääsukohustusi

Mitme poolsed lepingud:

- WTO riigihankeleping (EÜT L 336, 23.12.1994)

Kahe poolsed lepingud:

- Euroopa Ühenduse ja Mehhiko vaheline vabakaubandusleping (EÜT L 276, 28.10.2000, L 157, 30.6.2000)
- Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vaheline riigihangete teatavaid aspekte käsitlev kokkulepe (EÜT L 114, 30.4.2002)
- Euroopa Ühenduse ja Tšiili vaheline vabakaubandusleping (EÜT L 352, 30.12.2002)
- Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide ning endise Jugoslaavia Makedoonia vabariigi vaheline stabiliseerimis- ja assotsieerimisleping (ELT L 87, 20.3.2004)
- Euroopa Ühenduse ja Horvaatia vaheline stabiliseerimis- ja assotsieerimisleping (ELT L 26, 28.1.2005)
- Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide ning Montenegro vaheline stabiliseerimis- ja assotsieerimisleping (ELT L 345, 28.12.2007)
- Euroopa Ühenduse ja Albaania vaheline stabiliseerimis- ja assotsieerimisleping (ELT L 107, 28.4.2009)
- Euroopa Liidu ja Lõuna-Korea vaheline vabakaubandusleping (ELT L 127, 14.5.2011)